

3. ДАРО. – Ф.204. – Оп. 12. – Спр. 172 – 45 арк.
4. ДАРО. – Ф.204. – Оп. 12. – Спр. 238 – 26 арк.
5. ДАРО. – Ф.204. – Оп. 12. – Спр. 275 – 67 арк.
6. ДАРО. – Ф.204. – Оп. 12. – Спр. 291 – 30 арк.
7. ДАРО. – Р-668. – Оп. 13. – Спр. 669 – 35 арк.
8. Державний архів Волинської області. – Ф. 393. – Оп.2. – Спр. 156. – 41 арк.
9. Загребельна Л. Особливості формування та діяльності комісії сприяння контролю за дотриманням законодавства про релігійні культури у 60-х – середині 80-х років ХХ ст. [за матеріалами Державного архіву Рівненської області] [Текст] / Л. Загребельна // Історія релігії в Україні і світі: збірник наукових праць. Серія “Історичне релігієзнавство”. – Острог: Видавництво Нац. університету “Острозька академія”, 2009. – Випуск 3. – С. 67- 81.
10. Законодательство о религиозных культах. - М., “Юридическая литература”, 1969.- 304с.
11. Об административных комиссиях при ЦК районных, городских Советов депутатов трудящихся УССР о порядке производства по делам об административных нарушениях. 15 декабря 1961 // Ведомости. – 1961. - № 51. – С. 609.
12. Релігійна політика в Україні у 1960-х — 1980-х роках і сучасна практика міжконфесійних відносин / П. М. Бондарчук, В. М. Даниленко, В. О. Крупина, О. Н. Кубальський; відп. ред. В. М. Даниленко. — К.: Інститут історії України НАН України, 2010. — 210 с.
13. Якуніна К.І. Порівняльна характеристика сектантського руху на Волині та Житомирщині у 1940-1970-х рр.– Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць Наукові записки РДУ. Випуск 23. – Рівне:О.Зень, 2012. – С. 226-234.

УДК 94: 329. 15] (477. 82) “1988 – 1991”

О. Чура

РЕЛІГІЙНИЙ РЕНЕСАНС У ЛЬВОВІ НАПРИКІНЦІ 80-Х ПОЧАТКУ 90-Х РР. ХХ СТ. У РЕЦЕПЦІ КОМУНІСТИЧНОЇ ВЛАДИ МІСТА

В науковій розвідці йдеться про сприйняття міським компартапаратом релігійного відродження у Львові, пошквального перебудовними новаціями, які у свою чергу спричинилися до відновлення демократичного та національно-визвольного рухів серед патріотично налаштованої громадськості міста.

Ключові слова: перебудова, міськом, КПРС-КПУ, УГКЦ, УАПЦ, РПЦ, релігійний ренесанс, національно-демократичне відродження, акції протесту.

The scientific exploration refers to the perception of the city's religious revival by the local Communist party, exhilaration of reconstructive innovations, which turned to restore the democratic and national liberation movements among the city's patriotically concerned public activists.

Keywords: reconstruction, City Communist party Committee, Communist Party of the USSR, Communist Party of Ukraine, UGCC, UAOC, Russian Orthodox Church, religious renaissance, national-democratic revival, protests.

Таємним результатом угоди знаної як Пакт Молотова-Рібентропа, стало захоплення російськими комуністами західноукраїнських земель, що належали польській державі. Як наслідок, московський компартапарат розпочав політику комунізації, а відтак русифікації Галичини, Волині, Буковини і Закарпаття. Для цього 1 жовтня 1939 р. Політбюро ЦК ВКП(б) оприлюднив постанову “Про створення комуністичних організацій у Західній Україні і Західній Білорусії”, а 27 листопада затвердив склади парторганів на завойованих землях [1, с. 38]. Через майже півстоліття, у 1985 р., чисельність Львівського міського комітету КПРС-КПУ становила 57 345 членів КПРС, що складало 7,24% від кількості жителів міста [2, арк. 13]. Це наштовкує на думку щодо слабкої соціальної підтримки комуністичних спілок на місцях та утримування партапарату за рахунок підконтрольних силових структур.

Динаміку зростання міських партійних лав у перебудовний період демонструють наступні дані: у 1985 р. на партійному обліку перебувало 57 345 осіб [3, арк. 13], 1986 р. – 58 326 [4, арк. 14], 1987 р. – 59 567 [5, арк. 15], 1988 – 60 102 [6, арк. 22], 1989 – 61 509 [7, арк. 1], 1990 – 60 626 [8, арк. 1], 1991 – 50 427 [9, арк. 9]. За соціальним складом це наближено 60% робітників, 40% службовців [10, арк. 22]. Національна структура мала таку статистику: українців – 61.8% , росіян – 31.1%, євреїв – 3.1%, білорусів – 1.5%, поляків – 1% [11, арк. 4]. У штаті Львівського міському працювало 163 комуністи [12, арк. 15]. Він опирався на п'ять районних комітетів партії. Станом на 1985 р. на обліку в Залізничному райкомі перебувало 19 855 партійців [13, арк. 21], в Ленінському – 14 103 [14, арк. 33], Радянському – 11 355 [15, арк. 41], Червоноармійському – 9 833 [16, арк. 49], Шевченківському – 9 033 [17, арк. 53]. Загальна кількість керівного апарату райкомів становила 340 партійців [18, арк. 1].

Стабільне фінансове становище партії дозволяло її керівникам отримувати велику платню. Парткерівник Львова – перший секретар міському, заробляв 390 крб., другий – 340 крб., секретар – 310 крб., заввідділом – 280 крб., інструктор – 220 крб. [19, арк. 17] Партійні працівники районних комітетів мали наступні зарплати: перший секретар – 330 крб., другий – 280 крб., секретар – 260 крб., завідувач відділом – 230 крб., завідувач сектором – 220 крб., інструктор – 200 крб. [20, арк. 43] Для порівняння: середньомісячна заробітна плата сягала 183 крб. [21, с. 51] Розмір пенсії становив 71 крб., стипендії 40 крб. [22, арк. 72]

У 1985 – 1987 рр. Генеральний секретар ЦК КПРС М. Горбачов готував громадян Радянського Союзу до переформатування КПРС в демократичну партію європейського штибу. Під виглядом повернення до ленінських принципів державної побудови, оновлення було націлене на збереження за КПРС політичної влади в СРСР. Роль трибуни, з висоти якої проголошено початок реформування політичної системи держави, відводилася XIX Всесоюзній партійній конференції, що розпочала роботу 28 червня 1988 р. у Москві. Фундаментальні засади компартійної демократизації отримали розголос в доповіді її ініціатора. Йшлося про стан реалізації політики перебудови, започаткованої на XXVII з'їзді, що відбувся двома роками раніше. За словами доповідача, просування економічних новацій явно гальмувалося [23, с. 7 – 13]. Як наслідок, стрімке падіння матеріального становища громадян країни спричинило розгортання загальнодемократизаційних процесів із помітними антикомуністичними ознаками. Особливо у такому патріотично налаштованому регіоні УРСР як Галичина.

Відтак, стають помітними ознаки розгортання релігійного ренесансу у Львові. Хоча комуністична доктрина і відкидала християнське вівочення, партійні керівники таємно підтримували Російську православну церкву, оскільки остання була виразником духовної єдності слов'янських народів, що влаштовувало офіційну владу. Діяльність національно-спрямованої Української греко-католицької церкви перебувала під заборонаю, зазнаючи постійних утисків. Значну кількість духовенства, храмів, церковного майна було передано у підпорядкування РПЦ, що приводило до виникнення протиріч між віруючими двох християнських конфесій. Ключовим чинником наростання релігійного відродження, стало відзначення 1000-ліття хрещення Київської Русі-України, котре припало на 1988 р. На нараді партійного і ідеологічного активу від 28 вересня 1988 р. зафіксовано, що на території Львівської області та у Львові діяло 657 зареєстрованих релігійних об'єднань: 590 – православних, 10 – римо-католицьких, 57 – протестантських. Налічувалося більше як 20 зареєстрованих релігійних громад УГКЦ. Близько 150 католицьких священників та 250 монахів здійснювали релігійні обряди таємно у домашніх церквах та монастирях [24, арк. 1 – 2]. В апарат Уповноваженого у справах релігії у Львівській області надійшло більш як 1 000 заяв громадян з вимогами реєстрації греко-католицьких общин. Таємна інформація начальника відділу пропаганди і агітації міському, датована 5 жовтня 1988 р., свідчила, що у Львові відбувалися численні “незаконні” зібрання. Винятково хвилював партпрацівників зв'язок священнослужителів з лідерами національно-визвольного руху краю та їх контакти з католицькими ієрархами у Польщі і Ватикані [25, арк. 48].

Націлюючи компартійців на протистояння активізації католицьких громад, партійне керівництво так налаштовувало їх дії: “Ми повинні твердо стояти на позиціях, що відродження уніатської церкви політично шкідливе і для заходу України неможливе” [26, арк. 23]. У контексті перешкодження легалізації УГКЦ, міський комітет КПУ зобов'язував інформаторів фіксувати кількість, соціальних склад, ступінь активності віруючих та їх лідерів, знешкоджувати канали розповсюдження релігійної літератури. Засоби масової інформації зобов'язувалися оприлюднювати виступи православного духовенства, засуджуючі релігійний сепаратизм. Партапарат наполегливо рекомендував широко використовувати антикатолицькі промови авторитетних релігійних сановників

РПЦ, що лунали на торжествах з нагоди 1000-ліття хрещення в Москві, Києві та Львові [27, арк. 50]. Для посилення контролю за дотриманням законодавства про культури, пропонувалося здійснювати стеження за об'єктами, які можуть представляти особливу небезпеку: недіючими церквами, монастирями, каплицями тощо. Рекомендувалося письмово попередити кожного греко-католицького священника про кримінальну відповідальність за порушення чинного законодавства [28, арк. 51].

Ретельне виконання компартійних наказів засвідчував Уповноважений ради у справах релігій у Львівській області Ю. Решетило. Він ознайомив партапарат з даними силових структур щодо кількості віруючих, притягнутих до відповідальності за порушення закону про культури у 1988 р.

Таблиця 1. Дані про кількість притягнутих до відповідальності у Львівській області та Львові за порушення законодавства про культури у 1988 р. [29, арк. 62].

	РПЦ	УКЦ	ЕХБ	Єговісти	Інші	Всього
Оштрафовано	121	52	2	30	32	237
Попереджено	21	1	-	-	52	73
Профілактовано	482	-	8	-	67	557
Засуджено	-	2	1	4	1	9
Всього						876

У відповідь на це у Львові у 1988 р. здійснено 88 акцій протесту: 52 мітинги, 10 зібрань, 9 демонстрацій, 31 молебень, 4 культурно-масові міроприємства. Протестувало 254 тис. осіб, що задіяли 38 жовто-блакитних стягів. Органи МВС та КДБ схопили 141 демонстранта та порушили 11 кримінальних справ, притягнули до відповідальності 12 осіб, оштрафували – 38 на суму 4 270 крб., піддали адмінвідповідальності 21 протестувальника, профілактовано – 70 [30, арк. 55 – 56]. Для приборкання демонстрантів силові структури задіяли 37 857 працівників [31].

У 1989 р., посилене національно-демократичним рухом ослаблення партапарату, уможливило подальше розгортання релігійного відродження. Вивчення партійної документації демонструвало збільшення реєстрації конфесійних громад у Львові та області до 1 341 общини. РПЦ – 1 252, РМЦ – 31, ПЦ – 57. Упродовж року кількість приходів першої зросла на 674 парафії та 641 священника, другої – 21, третьої – 1. Велось будівництво 17 православних церков та однієї іудейської. Позитивно розглянуто 50 прохань щодо будівництва храмів РПЦ. За межами партійного сприяння знаходилася лише наймасовіша галицька конфесія – УГКЦ. У Львові напівлегально діяли 300 греко-католицьких священників. Прихожани, активізовані поверненням кардинала М. Любачівського, захоплювали православні храми, прагнучи повернути їх у підпорядкування УГКЦ. Виняткову тривогу партапарату викликало збільшення суспільної підтримки легалізаційних стремлень греко-католиків. Сприяння громадськості виражалося у проведенні 121 публічної літургії, де відкрито збиралося від 1 до 3 тис. прихожан. 150 студентів духовної семінарії готувалися стати священниками УГКЦ [32, арк. 31 – 32].

Позиції компартапарату добре озвучував обласний партійний ідеолог В. Гончарук 23 жовтня 1989 р. Він зазначав: “Партія і надалі залишається безкомпромисним противником уніатів” [33, арк. 74 – 75]. У якості протидії, міськом рекомендував не зважати на розробку нового законодавства про свободу віросповідання, а передавати матеріали на розгляд адмінкомісії міських і районних виконкомів [34, арк. 32]. Дійшло до того, що союзна профспілквова газета “Труд”, словами першого секретаря міському В. Волкова, констатувала необхідність введення у Львові військового стану [35, с. 130].

1990 р., у контексті опозиційних трансформацій проросійських компартійних органів, і як наслідок, становлення української демократичної влади, був переламним. Цього року у Львові на виборах до місцевих рад переконалив перемогу здобувають національні сили. Таким чином, півстолітньому пануванню комуністів прийшов край. На обласному та міському рівнях партію добровільно покинуло 32 945 осіб [36, арк. 83]. Помітне загострення релігійної ситуації у цей період продиктоване тим компартійним спадком, який залишили комуністи упродовж п'ятдесятирічного панування. Насадження атеїзму, незаконна ліквідація УГКЦ та УАПЦ, таємна підтримка РПЦ та закриття, знищення, або передача під її юрисдикцію греко-католицьких та автокефальних храмів і їх церковного майна, переслідування священників, цькування прихожан, стали причинами того, що на зміну релігійному відродженню приходив релігійний екстремізм.

Легалізація УГКЦ, започаткована багатотисячним вересневим молебнем біля храму Святого Юра у Львові та груднева зустріч Івана Павла II і М. Горбачова, дали початок відродженню легальної структури уніатської церкви, відновлення монастирського життя, процесу повернення відібраних святинь, відбудові системи духовної освіти. 31 березня 1990 р. керівник УГКЦ М. Любачівський повернувся до Львова. 5 червня у Києві відбувся Перший собор УАПЦ, де затверджено церковний статут та обрано М. Скрипника головою української православної автокефалії. Легітимізація УГКЦ та УАПЦ спричиняла закономірне протистояння із РПЦ. Їх входження у релігійний простір не додавало спокою у без того не просту ситуацію в місті. В цьому симбіозі проблем, відбувався значний ріст інтересу львівської громадськості до релігійного життя. За даними соціологічного дослідження проведеного громадсько-політичним центром обкому партії, 90% респондентів підтверджували зацікавлення проблемами міжконфесійного протистояння, 80% зазначали, що перебуваючи вносила позитивні зміни у становище релігійних громад, 60% відносили себе до категорії віруючих, 21% – вагалися, 14% – не вважали себе віруючими та 4% – були переконаними атеїстами. Рівень релігійності міського населення області становив 67%, сільського – 87%. 64% опитуваних розглядали умови для задоволення релігійних потреб як недостатні. Вважали себе віруючими 36% членів КПРС та 81% – членів ВЛКСМ. Рівень релігійності молоді становив 92%. Серед національних груп найбільш релігійними були українці – 80%, росіяни – 30%. УГКЦ підтримувало 28% опитуваних, РПЦ – 23%, УАПЦ – 12%. 73% позитивно оцінювали легалізацію УГКЦ, 57% вважали, що вона була єдиним охоронцем національних цінностей Західної України. 57% засуджували міжконфесійне протистояння, 40% вважали необхідним повернення храмів уніатській церкві [37, арк. 33 – 36].

З огляду на сказане, негативне ставлення партійної верхівки до релігійної ситуації не зникає, але дещо пом'якшується. До цього спричиняється опозиційне становище львівського партапарату, яке, за умов багатопартійності, примушувало його змінювати політичні орієнтири та інструментарій і розпочинати боротьбу за прихильність виборців. Відтак, від войовничого атеїзму не залишається й сліду. Відділ національних відносин міському 7 червня 1990 р. розповсюдив, призначену для службового користування, інформацію, яка оприлюднювала новочасну позицію партапарату у релігійній царині. У восьми розділах зазначеного циркуляру лунали двоякі рекомендації: 1. Вивчення релігійної ситуації у кожному районі міста. 2. Переходу від агресивної атеїстичної пропаганди до зваженого діалогу з віруючими. 3. Недопущення загострення відносин між прихожанами усіх конфесій та парткомітетами. 4. Уважного ставлення до почуттів віруючих. 5. Перешкоджання переходу релігійних організацій у політичну опозицію до КПРС. 6. Співпраця з лідерами усіх церков. 7. Оприлюднення у пресі незаконних рішень місцевих органів влади щодо вирішення міжконфесійних проблем. 8. Посилення співробітництва із православними церковними ієрархами московського патріархату [38, арк. 37 – 38].

У серпні 1990 р. прихожани УГКЦ домоглися від представників РПЦ передачі храму Святого Юра у юрисдикцію греко-католицької церкви [39, арк. 88]. 1 серпня зазначеного року на площі Б. Хмельницького відбулася п'ятитисячна демонстрація присвячена 500-річчю утворення Запорізької Січі, де пролунав заклик настоятеля Успенської церкви В. Полоніло щодо підтримки УАПЦ [40, арк. 28 – 35]. 23 липня об'єктом пікетування стала львівська облрада. Сімсот послідовників УАПЦ вимагали перегляду рішень щодо розподілу майна РПЦ та УГКЦ [41, арк. 31]. Слід зауважити, що згаданий протистій не завжди був мирним. Іноді справа доходила до рукоборства, що давало підстави опозиційному партапарату для чисельних звинувачень на адресу новообраної національно-демократичної влади. Певсякчас лунали закиди щодо її неспроможності угамувати міжконфесійну ворожнечу, причиною якої була сама Комуністична партія.

Розпад компартійного ладу у Львові у 1991 р. був закономірним продовженням природної руйнації автократичного проросійського комуністичного режиму серед населення Львова, у ментальності якого століттями домінували державницькі прагнення. За таких обставин надія місцевого компартапарату зберегти монополію на політичну владу залишалася лише на силову підтримку союзного центру. Однак, недолуге втілення розпоряджень ДКНС наштовкнулося на організований спротив патріотично налаштованої громадськості, котра розглядала Україну як незалежну державу. Тому фіаско путчистів було лише справою часу.

Участь міської компартійної верхівки у заколоті доводила її проросійське, а відтак антиукраїнське налаштування, що й поставило останню поза законом, трансформувавши у злочинну політичну спілку. Сказане остаточно увільнило міську релігійну громаду від тиску комуністичної влади, а тому помітно зменшило кількість громад та храмів РПЦ.

За даними соціологічних опитувань жителів Львова у 1991 р., становлення національно-демократичної влади не тільки легітимізувало заборонені комуністами християнські конфесії, але й розбудило релігійні почуття у атеїстично налаштованої громадськості. Приміром, за результатами компартійних досліджень 1985 – 1991 рр. кількість молоді та інтелігенції, котра позитивно оцінювала роль релігії в житті людини зросла на 30%. 63% вважали, що атеїстична пропаганда не потрібна. 36% членів КПРС були схильними до відзначання релігійних свят [42. Арк. 31]. Як результат у місті утворено 4 релігійних центри – УГКЦ, РКЦ, УПЦ, УАПЦ. Створено західноукраїнський центр АСД. Динаміку релігійного ренесансу у Львові наприкінці 80 – початку 90-х рр. XX ст. добре демонструють наступні дані. У 1988 р. у місті діяло 14 храмів, у 1991 р. – 37. Відповідно з них: РПЦ – 14 і 1, УПЦ – 0 і 3, УГКЦ – 0 і 21, УАПЦ – 0 і 10, РКЦ – 2 і 4, ЄХБ – 2 і 2, іудейських – 0 і 1, вірмено-григоріанських – 0 і 1, вірмено-католицьких – 0 і 1, п'ятидесятницьких – 0 і 1. Поряд з цим зводилося 95 культових споруд: 78 – УГКЦ, 17 – УАПЦ [43, арк 9].

Не зважаючи на це, антикатолицькі релігійні орієнтири опозиційного львівського компартапарату помітних змін не зазнавали. Таємна інформація, розіслана міському та райкомом 15 березня 1991 р., свідчила про подальше збереження проросійської орієнтації та закам'юльовану під атеїзм підтримку РПЦ. Зокрема, у зазначеному документі йшлося про необхідність посилення антирелігійної роботи та “викорінення негативних проявів на ґрунті уніатства, католицизму та іудаїзму”. Щодо боротьби, у атеїстичному контексті, із російським православ'ям – жодного слова [44, арк 32 – 34].

Таким чином, релігійний ренесанс львівської міської громади, що стрімко розгортався наприкінці 80-х початку 90-х рр. XX ст., у баченні львівського партапарату сприймався як посягання екстремістів на провладну монополію правлячої партії. Уможливлений перебудовними новаціями демократичний та безбройний національно-визвольний рух посилював легалізаційні прагнення греко-католицьких громад міста, що й приводило до наростання протистою із общинами Російської православної церкви. Використовуючи останню як інструмент збереження владного статусу, міська компартійна верхівка дещо ослаблювала атеїстичну роботу, особливо в умовах опозиційності. Однак, антикатолицьке спрямування місцевого партапарату залишалось перманентним. Прикінцеві акценти розставила участь львівського компартійного керівництва у заколоті ДКНС, яка поставила КПУ поза законом, а відтак привела до утвердження проукраїнських конфесій та спричинила помітне зменшення чисельності прихильників російського православ'я та зменшення кількості його культових споруд.

Джерела та література

1. Нариси історії Львівської обласної партійної організації. – Львів, 1981. – С. 38.
2. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). Ф. 3. (Львівський обком Компартії України). – Оп. 56. – Спр 171. – Арк. 15.
3. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 56. – Спр 171. – Арк. 13.
4. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 59 – Спр.139. – Арк. 14.
5. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62– Спр. 56. – Арк. 15.
6. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 415. – Арк. 22.
7. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 566. – Арк. 1.
8. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 49. – Спр. 82. – Арк. 1.
9. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 105. – Арк. 9.
10. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 415. – Арк. 22.
11. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 4. – Спр. 47. – Арк. 4.
12. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62– Спр. 56. – Арк. 15.
13. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 59 – Спр.139. – Арк. 21.
14. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 59 – Спр.139. – Арк. 33.
15. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 59 – Спр.139. – Арк. 41.
16. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 59 – Спр.139. – Арк. 49.
17. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 59 – Спр.139. – Арк. 53.
18. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 423. – Арк. 1.
19. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 430. – Арк. 17.
20. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 419. – Арк. 43.
21. Міністерство статистики України. Львівське обласне управління статистики. Народне господарство Львівської області у 1991 р. – Львів, 1992. – 51 с.
22. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 313. – Арк. 79.
23. Матеріали XIX Всесоюзної конференції Коммунистической партии Советского Союза. – Рига : Авотс, 1988. – 212 с.
24. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 430. – Арк. 1 – 2.
25. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 301. – Арк. 48.
26. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 430. – Арк. 23.
27. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 301. – Арк. 50.
28. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 301. – Арк. 51.
29. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 367. – Арк. 62.
30. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 521. – Арк. 55 – 56.
31. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 558. – Арк. 37 – 39.
32. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 576. – Арк. 31 – 32.
33. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 576. – Арк. 74 – 75.
34. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 576. – Арк. 32.
35. Міністерство статистики України. Львівське обласне управління статистики. Народне господарство львівської області у 1991 р. – Львів, 1992. – 130 с.
36. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 976. – Арк. 83.
37. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 767. – Арк. 33 – 36.
38. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 767. – Арк. 37 – 38.
39. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 755. – Арк. 88.
40. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 767. – Арк. 28 – 35.
41. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 767. – Арк. 31.
42. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 974. – Арк. 31.
43. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 1022. – Арк. 9.
44. ДАЛО. Ф. 3. – Оп. 62. – Спр. 974. – Арк. 32 – 34.

УДК 94: 329. 15] (477. 82) “1988 / 1991”

В. Чура

ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ РІВНЕНЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМІТЕТУ КПРС-КПУ В УМОВАХ РОЗГОРТАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ НАПРИКІНЦІ 80 – ПОЧАТКУ 90-Х РР. XX СТ.

Наукова розвідка розглядає причини, розгортання та наслідки низхідної динаміки фінансового становища Рівненського обласного комітету КПРС-КПУ на тлі стрімкої національно-визвольної генези, що охопила патріотично налаштовану громадськість регіону у другій половині 80-х – початку 90-х рр. минулого століття.

Ключові слова: КПРС-КПУ, партапарат, фінансове становище, демократичний рух, скорочення, прибутки, видатки, майно.

The scientific exploration examines reasons, development and consequences of the downward dynamics of the financial situation of Rivne regional CPSU-CPU Committee in the light of rapid national liberative genesis, embracing regional patriotically concerned public activists in the second half of the 80s - early 90s of the last century.

Keywords: CPSU-CPU, Communist party Committee, financial situation, democratic movement, reduction, income, expenses, assets.